

Alexandru Lăpușneanul-Rezumat

de Costache Negruzzi

Negruzzi este creatorul nuvelei istorice românești. Nuvela *Alexandru Lăpușneanul* a fost publicată în primul număr al revistei *Dacia Literară* în anul 1840. Nuvela lui Negruzzi este o capodoperă, o culme neîntrecută până în prezent.

Adevăr și ficțiune: în scrierea acestei nuvele Negruzzi s-a inspirat din scieri vechi, mai ales din cronica lui Grigore Ureche. De aici a luat informația despre întoarcerea lui Lăpușneanul împotriva dorinței marilor boieri și episodul uciderii celor 47 de boieri. Cercetările recente pun în lumină faptul că Lăpușneanul nici nu a fost un domn atât de crud; în realitate nici nu au omorât 47 de boieri și că mai aspră era soția sa. Vinovat de această deformare este însă cronicarul Ureche. Important însă este, că pornind de la sumare date istorice, Negruzzi -prin talentul și imaginația sa- a reușit să creeze o ficțiune credibilă.

Nuvela înfățișează întâmplări din a doua domnie a lui Alexandru Lăpușneanul. Este o perioadă frământată, tensionată din istoria Moldovei, din cauza luptelor pentru putere.

Structura nuvelei: nuvela este alcătuită din patru părți, fiecare având un moto semnificativ.

1. *Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau!* - ilustrează hotărârea lui Lăpușneanul de a ocupa tronul împotriva dorinței marilor boieri

2. *Ai să dai sama, doamnă!* - sunt cuvintele rostite de văduva unui boier și adresate doamnei Ruxandra, ca o amenințare pentru crimele înlăptuite de soțul ei

3. *Capul lui Moțoc vrem!* - exprimă nemulțumirea poporului din cauza numeroaselor dări și din cauza asupririi boierești

4. *De mă voi scula, pre mulți am să popesc și eu!* - sunt cuvintele lui Lăpușneanul, care, revenit la realitate, îi amenință pe cei care voiau să-l călugărească.

Nuvela are o compoziție echilibrată și a fost asemănată cu a celor patru acte ale unei drame. Astfel expoziția o reprezintă sosirea lui Lăpușneanul în Moldova, intriga: acțiunile domnitorului îndreptate împotriva marilor boieri, punctul culminant: uciderea celor 47 de boieri și a lui Moțoc, iar deznodământul este moartea lui Lăpușneanul.

Alexandru Lăpușneanul este un personaj complex, alcătuit din lumini și umbre, asemenea oamenilor adevărați. Cruzimea domnitorului este motivată istoric și psihologic: el îi pedepsește pe marii boieri, care își doreau puterea și pentru că îl trădaseră în prima domnie. Scopul politicii sale este centralizarea puterii în mâinile domnitorului împotriva tendințelor marii boierimi. Cuvintele lui Lăpușneanul sunt memorabile, exprimând hotărâre și o voință de fier.

Chiar de la început domnitorul dovedește vederi progresiste, înaintate, răspunzând boierilor: *Voi mulgeți laptele țării, dar a venit vremea să mulg și eu pre voi!*

Pentru a se răzbuna, domnitorul se preface, simulează împăcarea cu marii boieri. De asemenea și-l apropie pe Moțoc. Totuși violența și cruzimea lui depășesc la un moment dat limitele normalului în scena uciderii boierilor și a alcătuirii piramidei de capete. În caracterizarea personajului Negruzzi notează gesturi, mimica, comportarea, replica: *-Bine ați venit boieri, zise Lăpușneanul, silindu-se a zâmbi...; ...răspunse Lăpușneanul, a cărui ochi scânteiară ca un fulger...*

Și celelalte personaje sunt bine caracterizate (șiretenia mitropolitului, care îi sugerează doamnei Ruxandra să-și otrăvească soțul, fără ca el să se implice).

Pentru prima oară în literatura română Negruzzi caracterizează personajul colectiv: mulțimea adunată sub zidurile palatului.